

ERNEST HEMINGWAY

Bütün Eserleri / 5

Akıntı Adaları

Türkçesi: Mehmet Harmancı

BİLGİ YAYINEVİ

Birinci Bölüm

BİMİNİ

1

Liman ile açık deniz arasında uzanan kara parçasının en yüksek yerinde yapılmış olan ev, şimdiye dek üç kasırgaya dayanmış olup bir tekne kadar sağlamdı ve alizelerin eğdiği yüksek palmiye ağaçlarının gölgesine sığınmıştı. Okyanusa bakan kapıdan çıkıldı mı bembeyaz kumsaldan geçip Gulf Stream akıntısına girilirdi. Akıntının suyu rüzgâr esmediği zamanlar bakıldığında lacivertti. Ama yürüyerek suya girildiğinde, un gibi bembeyaz kumların üstünde yalnızca suyun yemyeşil ışıldadığı, kıyıya oldukça uzaklarda iri balıkların gölgeleri görülürdü.

Gündüz yüzmek için güvenli ve güzel bir yerdi kıyı; ama geceleri yüzmek, tehlikeliydi. Geceleri köpekbalıkları kıyıya yakın gelirler, akıntının hemen kenarlarında avlanırlardı. Sakin gecelerde evin balkonunda otururken, avlanan balıkların suda çırpınışları duyulurdu; kıyıya inildiğinde de suda bıraktıkları fosforlu izler görülürdü. Köpekbalıkları geceleri hiç korkmazlardı, kendileri dışında her şey onlardan korkardı. Ama gündüzleri berrak beyaz kumdan uzak dururlardı, yaklaşırsalar bile gölgeleri ta uzaktan seçilirdi.

İyi bir ressam olan Thomas Hudson o evde yaşar; yılın büyük bir bölümünde evinde ve adada çalışırdı. İnsan o enlemlerde belirli bir süre yaşadıkten sonra, mevsim değişimleri herhangi bir yerdeki kadar güzel olurdu. Adayı seven Thomas Hudson da baharı, yazı, sonbahar ya da kışı kaçırmak istemezdi.

Kimi zamanlar ağustosta rüzgâr kesildiğinde ya da haziran ve temmuzda alizeler çıkmadığında yazlar çok sıcak geçerdi. Eylülde, ekimde, hatta zaman zaman kasım başlarında kasırga çıktığı da olurdu.

Hazirandan sonra da her an beklenmedik bir fırtına çıkabilirdi. Ama gerçek kasırga aylarında hava hiç fırtınalı olmazdı.

Thomas Hudson yıllardır izliyordu tropik fırtınaları; barometresi göstermeden çok önce gökyüzüne bakıp havada tropik bir karışıklık olduğunu söylerdi. Fırtınaların yönünü saptamayı, onlara karşı gereken önlemleri almayı da bilirdi. Adanın öteki sakinleriyle bir kasırgayı yaşamayı ve bir kasırganın insanlar arasında nasıl bir bağ oluşturduğunu da bilirdi. Kimi zaman kasırgaların, tek bir insanın bile sağ kalamayacağı korkunç şeyler olabileceklerini de bilirdi. Ne var ki, yine de öylesine berbat bir kasırga geldiği zaman bile adada olmayı ve eğer evi uçup gidecekse, o da eviyle birlikte uçup gitmeyi isterdi.

Bu ev insanda hem ev hem de bir tekneymiş duygusu uyandırır. Fırtınalara göğüs germek için yapıldığından adanın bir parçasıydı sanki: Ve bütün pencerelerinden deniz görünürdü; en sıcak gecelerde bile insanın serinlikte uyumasını sağlayan bir havalandırması vardı. Yazları serin kalsın diye beyaz boyalı olduğundan, denizden, ta uzaklardan bile kolaylıkla seçilirdi. Denizden karaya doğru gelirken ilk göze çarpan yüksek kasuarina ağaçlarından sonra, adanın en yüksek yerindeydi. Ufukta denizin hemen üstünde kasuarina ağaçlarının kara lekelerini gördükten hemen sonra, evin bembeyaz görüntüsü çıkardı insanın önüne. Biraz daha yaklaşınca da palmyeleriyle, ahşap evleriyle, beyaz kumsalıyla Güney Adasının yeşilliği görünürdü. Thomas Hudson evi hiç öyle görmemişti ama yine de her gördüğünde mutluluk kaplardı içini. Evi hep bir tekne olarak düşünürdü. Kışları kuzey rüzgârları esip de hava gerçekten soğuduğunda ev, adanın tek şöminesine sahip olduğu için, sıcacık ve rahat olurdu. Kocaman, açık şöminede Thomas Hudson dalgaların kıyıya attığı odun ve tahta parçalarını yakardı.

Evin güneye bakan duvarı dibine, epeyce büyük bir yakacak yığını yapmıştı. Tahtalar güneşten beyazlaşmış ve rüzgârın getirdiği kumlardan aşınmış, zımparalanmış olurdu; bazı parçaları yakmaya kıyamayacak kadar çok severdi. Ancak büyük fırtınalardan sonra kıyı boyunca yeni yeni tahta parçaları bulunduğu için

en sevdiği parçaları yakmanın da bir zevk olduğunu fark etmişti. Denizin yeni yeni tahtalar yontacağını, soğuk gecelerde ateşin önündeki büyük koltukta oturacağını, masif tahta masanın üstünde duran lambanın ışığı altında kitabını okuyacağını, arasıra başını kaldırıp dışarda esen karayele kulak vereceğini ve denizden topladığı iri, beyaz tahta parçalarının yandığını göreceğini bilirdi.

Kimi zaman lambayı söndürüp yerdeki halının üzerine uzanır, tahta parçalarındaki deniz tuzu ile kumun yanarken alevlerin kenarında oluşturduğu parıltıyı seyrederdi. Yerde uzanmış yatarken gözleri yanan tahtalarla bir düzeyde olurdu, alevin tahtayı terk ettiği an oluşan çizgiyi görür, bu da kendisini hem mutlu hem kederli yapıverirdi. Yanan her tahta böyle etkilerdi onu. Bu kadar sevdiği bir şeyi yakmanın doğru olmadığını düşünürdü ama bundan hiçbir suçluluk duymazdı.

Yerde yatarken rüzgâr altındaymış gibi hissedirdi kendini, oysa rüzgâr evin alt kenarlarını, adanın en alçak boylu otlarını, deniz otlarının köklerini, pıtrakları ve hatta denizi kasıp kavururdu. Yattığı yerde, çok eskiden, daha küçük bir çocukken bir bataryaya yakın bir yerde toprağa kapanmışken ağır topların gürlemesini hissettiği gibi, dalgaların kıyıya vurduklarını hissedirdi.

Kışları çok esaslıydı şömine, öteki aylarda da ona sevgiyle bakar ve yeniden kış geldiğinde nasıl olacağını düşünürdü. Adadaki mevsimlerin en iyisi kıştı; kışı yıl boyunca sabırsızlıkla beklerdi.

2

O yıl Thomas Hudson'ın oğulları adaya geldiklerinde kış bitmiş, hatta bahar bile geçmek üzereydi. Üçünün New York'ta buluşup trenle Atlantik kıyısına gelmeleri, sonra uçakla adaya geçmeleri kararlaştırılmıştı. İki oğlanın analarıyla her zaman beklenen güçlükler çıkmıştı yine. Kadın bir Avrupa yolculuğu planlamış ve oğullarının babasına bu konuda hiçbir şey söylememişti. Şimdi de çocukların yazın yanında olmalarını istiyordu. Babaları Noel tatilinde alabilirdi oğullarını, yani Noel gününden sonra. Noel gününü anneleriyle geçireceklerdi.

Thomas Hudson artık bu değişikliklere alışkın olduğundan, sonunda her zamanki gibi bir uzlaşmaya varmışlardı. İki küçük oğlan beş haftalığına babalarının yanına gelecekler, sonra New York'tan bir French Line vapuruyla giyecek alışverişine gitmiş olan annelerine Paris'te katılacaklardı. Yanlarında ağabeyleri Tom olacaktı. Genç Tom bundan sonra Fransa'nın güneyinde bir film çevirmekte olan *kendi* annesinin yanına gidecekti.

Genç Tom'un annesi oğlunu yanına çağırılmıştı, daha da ötesi adada babasının yanında kalmasını yeğliyordu. Her şeye karşın yine de oğlunu göreceğine seviniyordu ve bu diğer oğlanların anasının değişmez kararlılığı karşısında iyi bir uzlaşma sayılırdı. Kadın hayatında yaptığı bir planı hiç değiştirmemiş olan hoş ve büyüleyici bir insandı. Planları, iyi bir generalinkiler gibi hep gizli yapılır ve titizlikle uygulanırdı. Bir uzlaşmaya varılabiliyordu. Ancak, plan uykusuz geçen bir gecede, aksi kalkılmış bir sabahta ya da cin içerek destek alınan bir akşam üzeri yapılmış olsa bile, temelli bir değişiklik hiç söz konusu olamazdı.

Plan plandı, karar da karar. Bunları iyi bilen ve iyi bir eğitim görmüş olan Thomas Hudson boşanma kuralları konusunda varılan uzlaşmaya ve çocuklarının beş haftalığına yanına gelmelerine seviniyordu. Beş haftaysa kismetimiz, eh ne yapalım, diyordu. İnsanın sevdikleriyle, yanında olmasını istedikleriyle birarada olması için uzun bir zaman sayılırdı beş hafta. Tom'un annesini neden terk ettim ki? Ama bunu düşünmemek daha iyi, diyordu sonra. Düşünmemesi gereken şeylerin başında gelen buydu işte. Ötekinin doğurduğu bu çocuklar da esaslı oğlanlar.

Çok garip ve çok karmaşık ama yine de onların iyi huylarının çoğunun analarından geldiğini biliyordu, iyi bir kadın o, onu da terk etmemeliydin, diyor; ama sonra yine kendi kendine, evet terk etmem gerekliydi, diye düşünüyordu.

İşin gerçeği pek düşünmüyordu bunları. Uzun bir süredir umurunda değildi böyle şeyler, kendini işine vererek suçluluğunu üzerinden atmıştı. Şimdi bir tek şeyi düşünüyordu; çocukları geliyordu ve hepsi de iyi bir yaz geçirmeyi hak etmişti. Ondan sonra yine işine dönecekti.

İşini ve adada yarattığı normal, düzenli çalışma hayatını çocuklarından başka her şeyin yerine geçirebilmişti. Burada sürekli kalmasını sağlayacak ve kendisini tutacak bir şey yaptığına inanıyordu. Artık Paris'in özlemini çektiğinde, Paris'e gitmek yerine orayı hatırlamakla yetiniyordu. Aynı şey Avrupa'nın tümü, Asya ve Afrika'nın da büyük bir bölümü için geçerliydi.

Gauguin'in resim yapmak için Tahiti'ye gittiğini söyledikleri zaman, Renoir'ın ne dediğini hatırlıyordu. "İnsan burada, Botignolles'da bu kadar iyi resim yapabilirken o kadar para harcayıp uzaklara gitmenin ne gereği var?" Bunun Fransızcası daha iyiydi kuşkusuz: "*quand on peint si bien aux Batignolles.*" Thomas Hudson da adayı böylesine benimsemişti işte. Adaya yerleşmişti, komşularını tanıyordu ve genç Tom'un bebekliğinde Paris'te yaptığı gibi hummalı bir çalışmaya vermişti kendini.

Kimi zaman Küba açıklarında avlanmaya ya da sonbaharları dağlara giderdi. Montana'daki çiftliğini kiraya vermişti, ora-

nın en iyi mevsimleri yaz ile sonbahardı çünkü; şimdi de oğlanlar sonbaharda okula gidiyorlardı.

Zaman zaman da New York'a, galeri sahibini görmeye giderdi. Ama son zamanlarda adam kendisini görmeye geliyor ve tablolarını alıp götürüyordu. Ressam olarak iyi bir ünü vardı, kendi ülkesinde de. Avrupa'da da saygı görüyordu. Büyükbabasından kalan topraklardan çıkan petrolden düzenli bir gelire sahipti. Toprak aslında otlaktı, ancak satıldığı zaman maden hakını satmamışlardı. Bu gelirin yarısının nafakaya gitmesine karşılık geri kalanıyla herhangi bir parasal baskı olmadan istediği gibi resim yapabilecek kadar güvenlik içinde yaşıyordu. Ayrıca bu parayla istediği yerde yaşayabiliyor, canı isteyince seyahate çıkabiliyordu.

Evlilik yaşamı dışında hep başarılı olmuştu, hem de gerçekten hiçbir zaman başarıyı pek önemsemediği halde. Onun önem verdiği şeyler resimleri ve çocuklarıydı; ilk âşık olduğu kadına âşıktı hâlâ. O günden bu yana pek çok kadın sevmişti, zaman zaman biri gelip adada da kalırdı. Kadın görmeye ihtiyacı vardı, bu yüzden bir süre için başının üstünde yerleri vardı onların. Yanında kadın olmasından hoşlanırdı, kimi kez uzun bir zaman da yanında tutardı kadınlarını. Ama sonunda gittiklerine memnun olurdu, hepsinden çok hoşlanmasına rağmen. Artık kadınlarla kavga etmemeyi de öğrenmişti, evlenmemeyi öğrendiği gibi. Bu iki şeyi öğrenmesi epey güç olmuştu; tıpkı bir yere yerleşip düzenli bir biçimde resim yapmayı öğrenmenin güç olduğu gibi. Ama öğrenmişti işte ve bir daha da unutmayacağını umuyordu. Resim yapmayı da uzun zamandır biliyordu ve her yıl biraz daha öğrendiğine inanıyordu. Ama yerleşmeyi ve disiplinli çalışmayı öğrenmesi güç olmuştu, çünkü yaşamında çok disiplinsiz olduğu bir dönem geçirmişti. Hiçbir zaman tam anlamıyla sorumsuz olmamıştı; ama disiplinsiz, bencil ve acımasız olmuştu. Bunu artık biliyordu, bilmesinin nedeni de aynı şeyi kadınlardan duymuş olması değildi; sonunda bunu kendisi keşfetmişti, işte o zaman yalnızca resmi için bencil, çalışması için acıma-

sız olmaya, kendini disiplin altına sokmaya ve disiplini kabul etmeye karar vermişti.

Kendisinin zorladığı disiplinin sınırları içinde yaşamdan zevk alacak ve çok çalışacaktı. Bu sabah da çocukları geleceği için çok mutluydu.

Uşağı Joseph, “Bay Tom, istediğiniz bir şey yok mu?” diye sordu. “Bugün artık çalışmayacaksınız değil mi?”

Joseph uzun boylu, uzun ve kapkara yüzlü, elleri, ayakları iri iri bir gençti. Üzerinde beyaz bir ceketle siyah pantolon vardı, ayakları çıplaktı.

“Teşekkür ederim Joseph. Bir şey istediğimi sanmıyorum.”

“Ufak bir cin-tonik?”

“İstemem. Gidip Bay Bobby’nin orada içerim.”

“Burada için. Daha ucuza gelir. Demin ben oradan geçerken Bay Bobby epey berbat bir durumdaydı. Çok karışık içki içiyordu. Yattan gelen biri, bir Beyaz Hanım istemiş, o da tutmuş etiketinde bir su kaynağı başında tül elbisesiyle oturan kadın resmi bulunanlardan bir şişe Amerikan madensuyu vermiş.”

“Oraya gitsem iyi olacak öyleyse.”

“Önce bir içki hazırlayayım size. Kılavuz gemisiyle postanız geldi, içkinizi içerken mektuplarınızı okur, sonra da Bay Bobby’ye gidersiniz.”

“Peki, öyle olsun.”

“Güzel” dedi Joseph, “içkiyi hazırlamıştım zaten. Bay Tom, mektuplar da pek önemliye benzemiyor.”

“Mektuplar nerede?”

“Aşağıda mutfakta. Şimdi getiririm. Bir-iki tanesinin üstünde kadın yazısı var. Biri New York’tan, biri Palm Beach’ten. Yazıları güzel. New York’ta tablolarınızı satan beyden de bir mektup var. Bir-iki tanesini de tanımıyorum.”

“Onları benim yerime cevaplandırmak ister misin?”

“Evet, efendim. Yani siz isterseniz. Ben haddimden fazla eğitim görmüşümdür.”

“Yukarı getirsen daha iyi olur.”

“Şimdi, efendim. Bay Tom bir de kâğıt var.”

“O da kahvaltuya kalsın lütfen Joseph.”

Thomas Hudson oturup mektuplarını okurken, buz gibi içkisini de yudumladı. Mektuplardan birini bir kez daha okuduktan sonra hepsini masasının çekmecesine koydu.

“Joseph, çocuklar için her şey tamam mı?” diye seslendi.

“Evet Bay Tom. Fazladan iki kasa koka kola da aldım. Genç Tom benden daha iridir artık, değil mi?”

“Henüz değil.”

“Artık beni yener mi dersiniz?”

“Sanmıyorum.”

“O çocukla o kadar çok dövüştüm ki, şimdi ona bay demek bana epey komik geliyor. Bay Tom, Bay David ve Bay Andrew. Tanıdığım oğlanların en esaslıları, içlerinde en kötü huylusu da Andy’dir.”

“O öyle başlamıştı” dedi Thomas Hudson.

“Devam da etti ama” dedi Joseph hayranlıkla.

“Onlara bu yaz iyi örnek ol.”

“Bay Tom, oğlanlara bu yaz iyi örnek olmamı istemezsiniz siz. Üç-dört yıl önce ben daha masumken belki. Ben şimdi Tom’u kendime örnek alacağım. Tom pahalı bir okula gitti, iyi ve pahalı huylar edindi. Ben tamı tamına ona benzeyemem kuşkusuz ama onun gibi davranabilirim. Özgür ve rahat; ama saygılı. Dave gibi de kurnaz olacağım. En güç olanı da bu işte. Ondan sonra da Andy’nin nasıl öyle olduğunun sırrını öğreneceğim.”

“Sakin burada bir kötülük falan edeyim deme.”

“Hayır Bay Tom, siz beni yanlış anladınız. Ev için değil, özel yaşantım için.”

“Onların gelmesi iyi olacak, değil mi?”

“Bay Tom, büyük yangından bu yana böyle önemli bir şey olmamıştı. Ben bunu, İsa’nın İkinci Gelişi gibi görüyorum. Siz de bana iyi olacak değil mi diyorsunuz. Evet, efendim, çok iyi olacak.”

“Eğlenmeleri için bir şeyler düşünmemiz gerekecek.”

“Hayır Bay Tom” dedi Joseph. “Onları kendi korkunç planlarından kurtaracak bir şeyler düşünmeliyiz. Eddy bize yardım-

cı olur. Onları benden iyi tanır o. Ben çocukların dostu olduğum için güç tabii.”

“Eddy nasıl?”

“Kraliçenin doğum günü yaklaşıyor diye içmeye başladı. Çok iyidir.”

“Ben aksiliği hâlâ üzerindeyken Bay Bobby’ye gideyim artık.”

“Zaten o da sizi istedi Bay Tom. Bay Bobby gerçek bir beyefendidir doğrusu ama kimi zaman o yatlardan gelen sefiller canını sıkıyor işte. Canından bezmişti ben oradayken.”

“Senin ne işin vardı orada?”

“Koka kola almaya gitmiştim ya, bir-iki el bilardo oynamaya kaldım.”

“Masa nasıl?”

“Eskisinden de kötü.”

“Gideyim” dedi Thomas Hudson. “Bir duş alıp üstümü değiştireyim önce.”

“Eşyalarınızı yatağın üstüne hazırladım. Bir cin-tonik daha ister miydiniz?”

“İstemem, teşekkür ederim.”

“Bay Roger gemide.”

“İyi, bulurum onu.”

“O da burada mı kalacak?”

“Belki.”

“Ben bir yatak daha hazırlayayım öyleyse.”

“İyi olur.”